

B/ Odluke stranih sudova i arbitraža

SUDSKI ODBOR TAJNOG SAVJETA ENGLJSKE

Presuda od 5.X 1964.

Banque Genevoise de Commerce et de
Crédit c/a Compania Maritima di
Iscla Spetsai Ltda. /"Spetsai Patriot"/

Mortgage - Pretpostavka za ostvarenje jest postojanje ob-
veze na platež određene svote - Promjena ugovornih odno-
sa stranaka utječe na utjerivost mortgageom osigurane

Na brodu "Spetsai Patriot" bio je upisan 22.VII 1958. mortgage za iznos od 292.790 Lstg. u liberijanskom upisniku brodova u korist tužiteljica /ženevske banke/. Između banke i s njom povezanih tvrtka Spetsai Island Shipping Comp. Ltd., Monrovia i American Trading Comp., Panama s jedne strane i tužene i Konstantina Petroutsisa s druge strane sklopljen je 26.X 1961. sporazum prema kojemu su svi njihovi međusobni financijski odnosi uređjeni tako da je predviđeno da će ukupna svota koju će bančine protustranke platiti biti Lstg. 300.000.- /umjesto Lstg. 380.000./, da će isplata uslijediti putem ustupa raznih potraživanja /čija je vrijednost procijenjena na Lstg. 272.000.-/ i da će za iznose od po Lstg. 50.000.- biti u korist American Trading Comp. Ltd. osigurana mortgageima na dva broda i to "Spetsai Patriot" i "Spetsai Navigator", s time da će se mortgage koji već postoji za veći iznos u korist banke na "Spetsai Patriot"-u svesti na Lstg. 50.000.-. Međutim ti mortgagei osiguravaju samo plaćanje svote od Lstg. 300.000.- i nikako preko nje. Banka je 12.VII 1962. ustala stvarno-pravnom /in rem/ tužbom pred Vrhovnim sudom Nigerije kao pomorskim sudom na temelju mortgagea od 1958. Suci nigerijskog suda jednoglasno su odbili tužbeni zahtjev. Oni su stali na stajalište da je sporazum od 26.X 1961. stavio van snage ugovor od 22.VII 1958. kojim je odobren mortgage za cjelokupno potraživanje, a kako je prema sporazumu od 1961. bilo ugovoreno da će prva rata plaćanja dospjeti tek 1.XI 1962, to se tužbi ne može udovoljiti, jer nema određene svote koja bi se realizacijom mortgagea imala namiriti. Kod toga su pošli sa stajališta da prigovor da nema pravnog razloga za novi ugovor od 1961. /"consideration"/ ne stoji, budući da se ne radi o tome da se niža svota /Lstg. 300.000.-/ primi kao isplata veće svote /Lstg. 380.000.-/, jer se taj princip ne primjenjuje tamo gdje se niz poslovnih odnosa razrješuje kompleksnim sporazumom /"a comprehensive settlement"/ u kojem se uređuju razne tražbine na obadvije strane /pa se zato poziva na precedent Kuće Lordova Morris v. Baron & Co., 1918/. Ovo pogotovo vrijedi u

konkretnom slučaju u kojem je već došlo barem do djelomičnog ispunjenja sporazuma. Prema sporazumu od 1961. nije još nikakva svota dospjela do dana podignute tužbe.

Zbog tužiteljčine žalbe Sudski odbor Tajnog savjeta, nakon rasprave u kojoj je i tužiteljica priznala da je sporazum od 1961. stupio na mjesto ugovora o mortgageu od 1958, donio je odluku kojom je odbio žalbu /odnosno savjetovao Kraljici da se žalba odbije/, jer bez obzira na to da li je banka legitimirana, iako bi prema sporazumu bila morala preneti mortgage od 50.000.- Lstg. na American Trading Comp.Ltd., mortgage banke bi morao biti sveden na Lstg.50.000.- na "Spetsai Patriot"-u, i mogao bi biti ostvaren samo za ona potraživanja koja slijede iz sporazuma od 1961. Kod toga Tajni savjet ističe da se mortgage redovno "daje za osiguranje plaćanja određene svote. Datum plaćanja samo se odlaže, i ako zbog povreda ugovornih odredaba mortgagea vjerovnik stječe pravo na prijevremeno plaćanje, on može tužiti za tu svotu. U ovom slučaju nema utvrdive svote osigurane mortgageom, jer nema nikakve svote koja bi bila dužna do izmaka godine dana i nije utvrđeno za koliko svote koje su realizirane iz drugih izvora ostaju ispod iznosa od Lstg. 300.000.-. Tako kad je brod bio zastavljen 30.VI 1962, i kad je nekoliko dana iza toga ova tužba podignuta, nikakva svota nije bila utvrdiva ni dužna". Ništa se prema tome ne može utjerati ni na temelju starog mortgagea /svedenog na nižu svotu/ ni na temelju novog mortgagea koji još nije osnovan, pa se stoga žalba odbija.

/LLR,1964, str.329/

E.P.

Bilješka. - Ova rješidba je u dva pravca značajna: s jedne strane naglašuje činjenicu da se mortgage može ostvarivati zaustavljanjem i prodajom broda tek ako postoji dospjela tražbina na određenu svotu ili barem povreda ugovora o mortgageu uslijed koje se prijevremeno može tako postupati, i s druge strane da "consideration" postoji kod uređenja kompleksnih poslovnih odnosa i onda ako ukupna svota koja se na taj način duguje po novom sporazumu ostaje ispod razine izvornih potraživanja. Potonje stajalište oslanja se doduše na niz precedenata, ali je ovdje osobito jasno izraženo, istina u nigerijskoj odluci, jače no u onoj Tajnog savjeta.

E.P.